

stopanju stanovskih zadev, primerno odškodnino iz rezervnega fonda.

Obrambeni odsek sme v slučaju potrebe najeti posebnega pravnega zastopnika.

Kdaj se ne povrnejo stroški:

a) Pri tožbah zaradi razžaljenja časti. Če je bil pa član žaljen kot uradna oseba, ali v zvezi s svojo službo, potem ima pravico do odškodnine.

b) Ako je tožen zaradi telesnega kaznovanja otrok.

Ako se izkaže, da je ovadba neresnična, potem ima dotičnik pravico do odškodnine, če ni upanja, da bi mu jo dala stranka sama.

V vseh tu navedenih slučajih določa obrambeni odsek ali in v koliko se povrnejo stroški.

c) Ako se tožari član brez vednosti obrambnega odseka ali proti volji tega, ali če brez dovoljenja istega odstopi od tožbe in se poravnava.

Izguba pravnega varstva:

Neresničen, pretvarjen opis pravnega slučajja, kakortudi prikrivanje važnih okolnosti, odveže obrambeni odsek vsakršne obveznosti.

Ako označi pritožnik svojo ulogo kot zaupno, je častna dolžnost obrambnega odseka isto varovati.

Kdor želi pravne pomoči pri obrambnem odseku mora vložiti pismo prošnje potom predsednika svojega učit. društva. V izrednih slučajih zadostuje ustnen opis.

Vsi dopisi za obrambni odsek naj se pošiljajo na upravnništvo „Učit. Tov.“ v Ljubljani, s pripomožjo: za obrambni odsek.

Jovan P. Jovanović,

učitelj v Kragujevacu, v drugem največjem mestu Srbije, je bil 10. t. m. izvoljen za župana z 889 glasovi. Zmagal je na radikalnem programu proti trem nasprotnim strankam. Jovan Jovanović je naš dober prijatelj, ki se je udeležil že mnogih naših zborovanj in s svojim listom „Prosveto“ seznanil srbsko javnost s delom in naporom, z bojem in z uspehi slovenskega naprednega učiteljstva. Na časti, ki mu jo je naklonilo zavedno srbsko ljudstvo, vrlemu prijatelju in tovarišu od srca čestitamo!

Kultura v Bosni.

V Bosni je bilo 1906. leta 354 ljudskih šol z 801 učitelji; v Srbiji, ki ima le malo več prebivalcev, pa je bilo istega leta 1271 ljudskih šol z 2375 učitelji. Srednje šole so v Bosni 4, na Srbskem jih je 24 in 1 univerza.

Znani fanatik škof Stadler v Sarajevu je pred leti napravil z Dunaja v Sarajevo nunski red, ki se imenuje „Hčere božje ljubezni“. Te „Hčere božje ljubezni“ so ustanovile v Sarajevu višjo dekliško šolo s popolnoma nemškimi značajem. Vsi predmeti se poučujejo v nemščini razen hrvaškega jezika, ki so mu milostno tudi priznale nekaj ur. Srečna Bosna, čakajo te še lepi nemškutarski časi!

Oklic!

Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti!

Branimo svoj stan, sebe in svoje družine! Pride dan maščevanja, cenjene tovarišice in dragi tovariši. Vsaka žrtev učiteljstva bo drago plačana. Ne bo se pa učiteljstvo zneslo nad ubogim ljudstvom, ker ljudstvo je zapeljano, ono je nahujskano s pomočjo sirenskih glasov in s pomočjo tiranstva od deželnih vladajočih demagogov. Toda tudi nad temi se ne bode zneslo učiteljstvo, ker maščevanje ni naš namen, ampak ubila jih bodo njih dejanja, njih v nebo kričeča dejanja. Sram jih bo lastnih dejanj, sram jih bo lastnega početja, sram jih bo pred svetom in javnost jih bo sodila...

Dovolj je grozodejstev, dovolj gnusa, dovolj preganjanja in krivičnih imenovanj, dragi tovariši! Očrtali smo vam „Sistem“,* znane so vam razmere in časi, ki so zavladali za pošteno napredno učiteljstvo. Gnus odseva iz vsega, toda javnost niti ne pojmi vseh grozodejstev, ker se prikrivajo in ostanejo tajna. Podrobni slučaj! Vse, vse mora priti na dan. Če jih ni sram v tako široki meji započeti svoje nemoralne namene, naj jih tudi ne bode sram javne kritike. Vsi podrobni slučaji

* Glej „Učit. Tov.“ št. 13 t. 1.

hujskanja zoper učiteljstvo morajo na dan in bodisi to po časopisih, bodisi s prižnice, bodisi pred šolskimi otroci ali od katerekoli strani, bodisi to na shodih, bodisi to kjerkoli. Vsi podrobni slučaji denuncijantstva proti učiteljstvu morajo na dan. Vsi podrobni slučaji krivičnega preganjanja učiteljstva morajo na dan. Vsi pregreški proti vzgoji od naših demoralizatorjev morajo na dan. Vse, vse mora priti na dan!

Komurkoli je znan tudi najmanjši slučaj, naj ga natančno opiše. Ne podcenjujte slučajev, ne bodite malomarni, ker vsak najmanjši slučaj pripomore k popolnosti stvari. Ne zanašajmo se drug na drugega. Tudi slučaj, ki so se že obravnavali v časopisih, naj se še enkrat natančno opišejo, akoprav je že več časa od tega, kar se je dogodilo. Imena piscev in krajev ostanejo tajna. Vse dopise je pošiljati na naslov: „Upravištvo „Učit. Tovariša“ Ljubljana“ s pripomožjo „za obrambni odsek“.

Branili se bomo sami, ker nas v to poklicani faktorji nečejo braniti!

Obrambni odsek.

Moj odgovor.*)

Napisala Marica Gregoričeva.

(Konec.)

Dom, da mu olajša skrbi, da zasije sreča v soprogovem obrazu, ko se povrne v krožek svoje družinice. Le kjer manjka gospodinjiniga očesa, le kjer pogrešajo otroci svoje mamice, le kjer ne dobi soprog svoje žene, le tamkaj je beda, nevolja, stiska. Naj je njena mesečina tudi znatna, se ji ne izplača ostavljati doma in otrok ter si najemati nadomestovalke, ki zahteva poleg okroglice mezde temeljito hrano in vsestransko opiljeno udobnost. Ne, jaz ne mislim, kakor me sodi neka tovarišica, da mora biti blaginja vir zakonske sreče. Ali nekaj je neobhodno potrebno in koristno. To je sorodnost duha, primerno dušno stališče, podobna izobrazba obeh zakoncev. Pomanjkljivost denarnih sredstev nas bo — ako jo zapazimo prekasno — vznemirjala in nam nevoljila zakonske dni, ali pomanjkljivost dušnega ravnotežja pri lastnem soprogu nam utegne streti življenje. Zato ugovarjam tudi oni kolegini, ki trdi, da se učiteljica ne poroča s človekom, ki je v omiki nizko pod njo, oziroma ga ona nadkriljuje v izobrazbi.

O, joj! In pa še obilica jih je! — Poroke se neke z neotesanim krčmarjem ali ozkosrčnim rokodelcem. In poroke se neke še slabše. Evo najnovejšega primera. Izprehajala sem se večerjati po morskem obali ob plavžih. In tedaj sem stopala mimo ubogih, trudnih in v vrečaste hlače zavitih težakov, ki so sedevali po premogovih nasipih, prevrnjenih sodih ali nakopičenih gruclah rjatega železja. Obedovali so, dočim so njih žene, čepeče kraj njih, čakale, kdaj se izprazni tisti kositerni vrček. Čemu to omenjam? No, le zato, ker je bila ena izmed tistih siromaških žensk — bivša goriška učiteljica! — Vseh teh primerov bi seveda ne navajala; ko bi me ne izzivala neka mojih nasprotnic, češ, take učiteljice ne obstajajo.

Obstajajo, obstajajo in bodo še obstajale in še bolj in tem rajše, ako bi smele učiteljicam tudi po poroki. Sicer je v meni par molekulov socialističnega ognja ter se tuintam divim Marksovim načelom, toda vendar ne morem prikriti, da sličnih porok s toli različno dušno sestavino ne odobravam.

Tukaj na Tržaškem je nad nami le redek slučaj, da se učiteljica poroči z učiteljem. Če se poroči, kaj pa da je drugo, ko pristna ljubezna. Naši občinski učitelji pa imajo že toliko dobro plačo, da si lahko privoščijo tak luksuz kakor je žena, ne da bi morali apelirati na ženin postranski zaslužek. Drugod je ta slučaj pogostejši z drugega razloga. Poroke pa se morda najčešče iz hrepenjenja po družbi. Tovariš in tovarišica služujeta oba na isti šoli ali eden blizu drugega. Pogrešata inteligentne družčine in časih potrebne hrupne zabave, pa si postaneta drug drugemu neobhodno potrebna in edino razvedrilo. Naravno je, da se njuni duši spojita in izjedinita. In bodisi, da zaradi premogočne ljubavi do šole

* Rokopis tega drugega dela odgovora tov. Gregoričeve smo poslali v tiskarno dne 23. marca. Pismo pa je dospelo v tiskarno šele 14. t. m., kar je razvidno iz poštne pečatov na zavitku. Kod je pismo toliko časa hodilo, to tudi vedo samo bogovi. Poskrbeli bomo, da v bodoče preprečimo take nepravilike. Tudi v tem pogledu hočemo red.

Uredn.

ali iz velike požrtvovalnosti do moža, bodisi iz prozaične potrebe — učiteljice ona dalje. Vse to je docela umevno!

Me tržaške obč. učiteljice pa imamo marsikaj, kar nam odnaša neprijetne misli. Zabave, koncerti, gledališče, knjige, itd. Eno zanimlje to, drugo mika ono. Gotovo pa je, da se trž. učiteljice v enem samem mesecu bolj raztresemo ko druge oddaljenke v enem semestru.

Združeno s tem raztresenjem pa se nehotoma pojavlja stremljenje po tem in onem; z mislijo na zakon pa se marsikatera izmed nas tesno sprijemlje gesla: Ali on... ali nihče! — Z zamaknenjem na svoj ideal nam potekajo leta apatično ali brezskrbno. Tista pa, ki je toli jaka, da se iztrga iz objema jeitične sentimentalnosti in zlatonitih iluzij, si misli: ker ni „on“, naj je vsaj situiran! Seveda mi ta človek, ki mu žrtvujem vso svojo prostost, samostojnost in neodvisnost, ne sme biti ne zopern ne obsovažen niti docela indiferenten, zato ne opažam z družtvijo z njim nikake prostitucije, kakršno navaja neka nasprotovalka. V slučaju poroke z dobro situiranim človekom mi torej ni ne potrebno ne človekoljubno, da jemljem zaslužek mlajši čili moči. Ravno tako malo mi pa je treba nadaljnega službovanja, ako prihaja v poštev tista strastna, nesebična, opajajoča in požrtvovalna ljubezna. Saj se spojim z njegovim življenjem, kakor ga zadovoljuje njegove razmere, ne da moram prepuščati svoje dece tujim rokam in tuji oblasti.

S komerkoli se poročim — govorim vedno le o poroki z izobražencem — bi si umela urediti svoje življenje tako, da bi mi življenje potekalo brez težav in križev, čeravno bi ne učiteljvala. Ona, ki tega ne ume, pa ne bo niti s svojo dosluženo mesečnino pretvorila soprogu domačega ognjišča v sijajen kiosk. Sree, razum, in trdna volja! Le to ima pri meni svojo ceno, čeravno mi neznana nasprotovalka podtika klepanje po neljubezni in bogatem zakonu, češ, da računam pred poroko. Seveda! Kej za tolik korak nikakega pomisleka? E, dragice, saj nimamo več poetičnih 17 let in nehotoma in nevedoma ne ljubimo le s sree, ampak tudi z razumom. Vsaj tukaj na Tržaškem nas je mnogo takih, ki si prizadevamo, da se pospemo vedno višje, ne pa narzvdol. Financionalno stališče tržaških občinskih, oziroma mestnih učiteljic ni tako neugodno ko drugod. Zato mislim, da one, ki imajo jedva 150 K mesečnine, kakor one, ki imamo nad 200 K, lahko brez očitanja dvakrat preudarimo, s kom se zavežemo za vse življenje.

Ena izmed cenjenih nasprotovalk pa je prav klavirno zajavkala, češ, da se več ne čudi, ako ženska, ki se ne poroči, zaide s pota uravnosti in morale. Gorski tovarišici svetujem, naj prečita že enkrat oni moj stavek, kjer govorim o raztresenosti; razentega pa naj ve, da so vsaj tu na jugu tudi take ženske, ki se umejo premagovati in ugonabljeti v sebi vzkipevajočo kri, pa naj je to premagovanje hudomušna kaprica, korenjaška trma ali neomamljiv značaj. No, ako je zakon potreben kakor moralna opora, naj se pa poroči!

Kdo jo oteguje od zakonskih ceremonij? Glede poroke same na sebi smo si vendar docela složne, tako da se celo takoj lahko druga drugo vabimo k svatbi. Ali učiteljicvanje po poroki, to mora biti nam Tržačankam ob spominu na odpravnino, ako korenito vse preresetamo, je popolnem nepotrebno toliko za one, ki šole ne čislajo, kolikor za one, ki jo cenijo nad vse ostalo. Ne morem tudi zamolčati, da so posamezne nasprotnice ne samo marsikaj krijo umele v mojem referatu, marveč mi celo nekaj takega podtaknile, česar sploh niti zabeležila nisem. Ne vem, je li to nehotna napaka, kakršna se dogaja pri učeči se mladini, ki si časih napačno tolmači ta in oni stavek zaradi svojega nepovoljno prostranega dušnega gradiva, ali pa je to namenoma zlobno zasukanje posameznih odlomkov. Nasprošno so me neke tako skicirale, da se me drugače ne more neznanec predstavljati, ko trdosrčno in naduto žensko. A to le zato, ker sem se osmelila izraziti svoje naziranje v prilog šoli in v prilog sovrstnicam z neprestano mislijo na dom in družino. Neke tovarišice pa so mi hotele z nasprotovanjem le opravičiti lastno zakonsko razmerje, dočim jim jaz nisem niti izdaleka nameravala zatrobiti fanfare morebitnih težav in neslutnih nepravil. Mnoge pa so se mi pokazale le primitivne naivnice. Le tem niti ne zamerim. Itak bodo po nekaj letih zardevale, ako jim dospo

njih dosedanji spisi pred oči; zardevale bodo zaradi napačnih zaključkov in kasnem prepričanju, da so pisale svoje ugovore še ob času, ko niso imele smisla o polemiki.

Ker se v prvem poročilu dotikam slučajja, ko bi slabo razpoložena poročena učiteljica neugodno vplivala na šolo, mi neka nasprotnica očita, češ, saj so tudi neomožene lahko bolehn. To je kaj drugega! Jaz sem mislila namreč na one slabosti, ki jih neomožene ne občuti mo, pač pa se glede njih pritožujejo poročene. Mislila sem torej na one slabosti, ki baje tako prevladajo ženski organizem, da se vrši vsaj ob dobi nosečnosti močan preobrat mišljenja in čustvovanja.

Nekje sem pač omenila, da bi marsikdo poročil učiteljico zaradi njene službe, zato, mi neka tovarišica, — domišljajoč si, da izreče kako duhovitost postavlja za ščit vse one, ki so bogate, češ, ali naj dajo le-te denar v dobrodelne namene? To je primera! Navzlic temu jo sprejemem za hipoteko svojemu ponosu in odvrčam: Kajpada! Bogatinke ne morejo pridušeno, samozavestno in prisežno vzklikniti: Vzel me je iz pristne vdanosti! — One smejo v to le upati. A to njih upanje je lahko zeleno, saj soprog, ki je deležen njih bogastva, bo pač toli oprezen in takten, da ji ne bo kazal svojstev neljubezni.

Oni, ki mi poudarja, da pozna mati temeljiteje učenčovo dušo, rečem: Kako naj pozna taka mati otroško dušo, ko se vendar bavi z otrokom le služkinja? Temeljiteje bo spoznala razvoj njegovega telesa, nikakor pa njegove duše, dokler ga prepušča tuji volji. Uspehi šole ostanejo torej kvečjemu enaki, nič boljši; učiteljica utegne ostati kvečjemu ista ko pred poroko; njen dom pa, premotrivajoč ga le s površnim pogledom, bo zaslužil vedno svoj Christe eleison!

Končno se mi neka čudi, da zametujem enakopravnost z moškimi. No, za tisto dvoumljivo svobodo, ki jo utegnemo uživati z uvedenjem zakona, ne opažam nikake enakopravnosti, marveč le sopomoč možu. Zato ponavljam k zaključku: Ako sem se in bi se morala še nadalje boriti proti učiteljevanju po poroki, bi se iz lastnega nagiba protivila z vsemi silami, ker sem in ostanem prepričanja, da je skaljen hišni dobrobit, ako prepušča gospodinja, soproga, mati svoj dom tujim rokam.

Oklenjena s svojimi somišljenicami pa bi se kakor trž. občinska učiteljica protivila usiljivemu učiteljevanju po poroki iz tehtnega razloga, ker nam z njim odpade dosedanja znatna odpravnina.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj priredi, kakor je bilo že v zadnji štev. objavljeno, dne 5. majnika t. l. izlet v Št. Jur ob južni železnici, ter praznuje ob tej priliki svojo 40letnico.

Tudi Učiteljsko društvo za laški okraj je že sklenilo, da ta dan korporativno izleti v Št. Jur.

Vabimo k temu izletu in slavnostnemu zborovanju še druga bratska društva, oziroma cenjene tovariše in tovarišice, kakor tudi prijatelje in prijateljice učiteljstva in šole.

Vzpored.

A) Točno ob pol enajstih društveno zborovanje v novi šolski palači z nastopnim dnevnim redom:

1. Pozdrav.
2. Zapisnik.
3. Društvene zadeve.
4. Stiriideset let društvenega življenja. Govori Franc Brinar.
5. Predlogi.

B) Banket.

Opomba: a) Društveno zborovanje se vrši ob vsakem vremenu. b) K banketu naj se blagovoli prijaviti vsakdo tovarišu Antonu Sivka, nadučit. v Št. Jurju.

c) Udeleženci iz Savinjske doline naj blagovoli vporabiti zjutrajnji vlak. Nazaj se Savinčanje peljemo z vlakom do Celja, od tam pa na skupnem vozu. Kdor se želi peljati na skupnem vozu, naj se vsaj en dan pred izletom prijavi podpisanemu, da ve potrebno oskrbeti.

Torej dne 5. majnika vsi v Št. Jur! To naj bo velik učiteljski praznik!

V imenu Učiteljskega društva za celjski okraj prijazno vabi Franc Brinar, t. č. predsednik.

Šentlensartsko učiteljsko društvo zboruje dne 1. majnika t. l. ob pol 11. uri dopoldne pri Sv. Trojici v Slov. goricah s sledečim vzporedom:

1. Zapisnik o zadnjem zborovanju.
2. Dopisi.

3. Predavanje g. profesorja L. Lavterja o metodi njegovih najnovejših računice.

4. Slučajnosti in nasveti.
Ker bo predavanje jako poučljivo in zanimivo, vabi vse ude — tudi sosednih okrajev tovariši in tovarišice dobrodošli — k polnoštevili udeležbi.
Jos. E. Mavrič,
t. č. predsednik.

Ob deževnem vremenu sa vrši zborovanje 5. majnika t. l.

Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo v četrti, 7. t. m., pri Pihlbirtu v Kaplji. Dasiravno je bilo neugodno vreme, se je zbralo precej tovarišev in tovarišic.

Tovariš Pečar je obširno poročal o obnem zboru „Zaveze“ v Celju ter tudi podal bistvo Schreinerjevega predavanja o Jeli Keller, „Zveza“ je sklenila osnovati si obrambni sklad. Čemu bo ta obrambni sklad, nam ni znano, toliko pa vemo, da se je menda v enako svrhu pred leti v Brežicah sklenilo osnovati rezervni fond, o katerem pa danes ni nič več slišati. Mislimo pa, da bi vse slovensko učiteljsko lažje vzdrževalo rezervni fond, nego obrambni sklad samo del slov. učiteljstva.*

Govorilo se je tudi o napadih na slovenske poslance glede obstrukcije v deželnem zboru. Naenkrat so postali slovenski poslanci največji zaviratelj regulacije učiteljskih plač. Nemški nacionalci z Otterjem vred pa, ki so imeli leta in leta usodo štajerskega učiteljstva v rokah, se delajo nedolžne ovce. Zaraditega bi bilo umestno, da bi „Zveza“ poslala spomenico v „Pädag. Zeitschrift“ ali kak drug list zaradi napadov na slovenske poslance in učiteljstvo.

O najnovejši zgodovini hrvaški je predaval tov. Jakše. Prihodnje zborovanje bo dne 22. majnika na Gomilskem o priliki stoletnice ondote šole.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevnjski okraj ima svoje prihodnje zborovanje v nedeljo, dne 1. maja t. l., ob 9. uri dopoldne v Dobovi.

Na dnevnem redu je med drugimi točkami tudi obravnava letošnjih konferenčnih tem. (Poročajo tovariši: o temi a) Pečnik, Vadnal, b) Jamšek, Potočnik, c) Medved, Petrič.)

Zaradi kosila naj šolska vodstva naznanijo število svojih udeležencev tov. Gajseku vsaj do 28. aprila.

Na veselo snidenje! O d b o r

Šmarsko-rogaškega učiteljskega društva izlet v Loko dne 5. maja se ne vrši, ker se naše društvo udeleži praznovanja štirideset letnice bratskega celjskega društva isti dan v St. Jurju ob južni žel. Vzored bo objavilo imenovano društvo. Glede prihodnjega zbora se pogovori odbor v St. Jurji.

Polnošteviline udeležbe našega društva se nadeja Tom. Kurbus, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za polit. okraj Ljutomerski je zborovalo dne 7. aprila v Franc-Jozefovi šoli v Ljutomeru. Preds. tov. Tomažič odprl zborovanje ter pozdravi udeležence. Nadalje omenja, da sta pristopila k društvu nanovo člana g. Jospina Osterčeva — Mala Nedelja in tov. Ivan Mihalič — Kapela. Obema velja njegov poseben pozdrav. Tajnik tov. Čeh prečita potem zapisnik o zadnjem zborovanju, ki se brez ugovora odobri. Dopisi, ki so došli večinoma od „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, se dajo kratko na vedenje. Tičejo se Gradišnikove zavede, izpremembe socialnega odseka, izdavanja žepn. kalendarja in znanega odloka c. k. dež. šol. sveta, da se naj pri nameščanju daje prednost onim, ki so dovršili študije na Štajerskem.

Tov. Cvetko nadaljuje potem svoje že pri zadnjem zborovanju započeto, a zaradi pičlega časa prekinjeno predavanje o H. Druzovičevi metodi petja v ljudski šoli in o njegovih Pesmaricah. Predavatelj govori zlasti o potrebi enotnega postopanja v pevskem pouku, o izbiri snovi, o namenu, ki ga ima petje v ljudski šoli, o metodičnih predvajah na podlagi števil, o analizi normalne pesmice, o pevskih vajah po notah ter o pesemcah, ki sodijo na to ali ono stopnjo. Končno izjavlja, da hoče pri letošnji okrajni učit. konferenci postaviti predlog, da se Druzovičeve Pesmarice uvedejo v tuokrajne ljudske šole kot priročne knjige za učence. Predsednik se predavatelju zahvali. Nato se vname živahna debata; za Druzovičovo metodo govorita Zacherl in Sprager, proti šablonam pa Schneider, Tomažič in Kryl. Tov. Cvahte omenja, da imajo prav lahko oboji, če le dosežejo dobre uspehe, kar je seveda in ostane poglavitna reč. Tov. Zacherl in Tomažič naglašata zlasti, da se ima v ljudski šoli predvsem gojiti narodna pesem, bodisi na posluš ali po notah; a po notah gre to veliko lažje kakor brez njih, kar uči praktična izkušnja. Tov. Cvetko izreče ob sklepu hvalo tov. Zacherlu, da je dodal njegovemu predavanju važne pripombe, v odgovor na kontra-debato pa izjavlja, da je v interesu enotnega postopanja v ljudskošolskem petju vsekakor potrebno sprijazniti se z Druzovičevimi psihološko utemeljenimi načeli, ker mož je učitelj glasbe in petja na mariborskem učiteljskem in bo naš mladi učiteljski naraščaj izvestno deloval v njegovem duhu.

Delegat tov. Tomažič poroča potem na kratko, a jedrnato o obnem zboru „Zveze slov. štajerskih učiteljev in učiteljic v Celju“

* To je res! Tu separatizem ni na mestu.

dne 3. aprila. Ker so prinesli razni časopisi o tem obširna poročila, zato poročilo na tem mestu izostane. — Slučajnosti. a) G. ravnatelj Robič predlaga, da pristopi naše društvo kot korporacija k „Zgodovinskemu društvu“ v Mariboru. Sprejeto. b) Tov. Schneider predlaga, da položi društvo v odgovor na „Cirilmetodarijo“ en kamen (200 K) iz glavniceza Frenesfeldov spomenik z motivacijo, da bi bil pokojnik prvi, ki bi predlagal tak kamen za našo šolsko družbo. Enoglasno sprejeto. c) Prihodnje zborovanje in obnem pomladni izlet se priredi pri Sv. Jurju ob Ščavnici dne 2. junija. Da bi nas pohitelo omenjenega dne v ta lepi kraj z mladostno čilostjo prav obilno število, tega si želi in kliče na veselo snidenje — poročevalec.

Srednješolski vestnik.

**** Na licealni knjižnici v Gorici** je nastavljen za knjižničarja prof. Schubert pl. Söldern, Nemec, ki ne pozna niti italijanske niti jugoslovanskih literatur. „Nepripravnost“ vlade je občudovanja vredna!

Književnost in umetnost.

Dr. Janez Bleiweis in njegova doba. Postanek in razvoj narodno političnega programa Slovencev do razcepljenja v konservativno in liberalno stranko. Spisal dr. Dragotin Lončar. — Ponatisk iz „Bleiweisovega Zbornika“. Cena 1 K. (Knjižnica leposlovnih, političnih in socialnih spisov. Izdajajo „Naši Zapiski“ IL zvezek.) — Pričujoči spis je delo odličnega strokovnjaka, ki je dovršil svojo nalogo z ljubeznijo, natančnostjo in — resnicoljubnostjo. Knjiga je spisana na podlagi zanesljivega materiala, ki ga je pisatelj zbral in kritično-znanstveno obdelal. Pač lepo delo, vredno priznanja in študija! — Obnem opozarjamo na istega pisatelja knjigo „Politično življenje Slovencev“. — Kdor so hoče nepristransko poučiti o tem vprašanju, naj čita Lončarja! Gl.

Več luči! Zbirka prav potrebnih, poučnih in aktualnih spisov za naše ljudstvo. 1. snopič: Cerkevne pristojbine ali šolnina z dodatkom. Kako se določa kongrua? Uredil Jeklišev. Cena 30 v. s pošto 40 v. — To je brošura, ki jo naj zlasti naše ljudstvo čita s pridom. Gl.

Janka Kersnika zbrani spisi. Zvezek VI., seš. I.: Janko Kersnik, njega delo in doba. Sešitek I.: Leta mladosti in učenja. Spisal dr. Ivan Prijatelj. V Ljubljani 1910. Založil L. Schwentner. Cena 2 K 50 v. po pošti 2 K 70 v. — Temeljito delo dr. Prijatelja priporočamo najtopleje vsakomur, kdor se hoče poučiti o delovanju in dobi našega priljubljenega pripovedovalca Kersnika. Gl.

Kako veliko zanimanje je vzbudila esperantska slovnica v vseh slovenskih krogih, kaže dejstvo, da se je razprodalo tekem treh tednov do 400 izvodov. Kdor se želi slovnico, naj jo naroči prejkoslej. Da se izogne povzetnim stroškom, se priporoča poslati denar naprej (130 K s poštino) na založnika Lj. Kosserja, Juršinci pri Ptuj, Štajersko.

Cvetko Golar: Pisano polje. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg 1910. Cena broš. knjigi: 1 K 80 v. vezani: 2 K 80 v. — To so pač lepe pesmi: žive, zdrave, vesele — pravo pisano polje ljubelega pomladnega cvetja! — Nobene prisiljenosti; verzi teko gladko, dobro denejo sreč, ki tolikrat hrepeni po mehki, lahki pesmi. Ne kdove kaj in kdove koliki — ali kar je, je poezija. Veseli smo lepe knjige. Naj jo čitajo srca, da se dvignejo od umazanih tal na pisanih krilih veselega metuljčka! Gl.

Romana „Prokleta“ je izšel dvojni zvezek: 5. in 6. z naslovom „Ugrabljeni grofič“, 7. in 8. zvezek izideta tudi skupno in s tem bo konec tega interesantnega romana. Žal, da se je v knjigo vrinilo toliko tiskarskih pogreškov. Na strani 490. v četrti vrsti od zgoraj je izpuščenih kar več stavkov. Roman se dobiva pri V. Požgaju v Kranju po 60 v zvezek.

Naši Zapiski objavljajo v 4. zvezku tole vsebino: 1. Vladimir Knaflič: Kulturni boj. — 2. Abditus: Odgovori! — 3. Dr. Dragotin Lončar: Iz politične korespondence dr. Janeza Bleiweisa. — 4. Abditus: Socializem posameznika. — 5. Dr. Josip Ferfolja: Masarykova praktična filozofija. — 6. Dr. Fr. Kidrič: Pomote in potvore za razne potrebe. — 7. Pregled: Kulturni — Literarni — Politični — Polemika. — 8. Oton Zupančič: Epigrami. — To lepo revijo toplo priporočamo!

VI. zvezek „Pravnikove“ zbirke. Ker se ta zvezek dotikuje in pojde skoro v vezanje, je umestno, da kratko opišemo njegovo vsebino.

Nad 40 tiskovnih pol obsežna knjiga se deli v 3 zase ločene dele. V prvem delu je notarski red z vsemi dotičnimi predpisi in razsodili do zadnjega časa. Notarski red je prevedel še France Levstik, ni torej treba poudarjati, da se čita prav kakor izvirnik in da živo spominja na izklesan slog našega nesmrtnega stilista, h kateremu se vračajo naši naj-

boljši prevajalci in pravniški pisatelji. Urednik je za nekatere manj navadne izraze v pripomnjah dodal one, ki jih rabimo sedaj, da se ne more nihče motiti o njih pravem pomenu. K posameznim določilom se je privzelo tudi mnenje znanih strokovnjakov, n. pr. Reicha, in vso stvarino, ki obsega brez abecednega kazala polnih deset pol, je pregledalo in popolnilo več domačih notarjev, tako da o nji sploh ne poznamo enako dovršene priročne knjige.

Drugi del, ki je urejen enako kakor prvi, obsega ces. patent od 9. avg. 1854 — zapuščinski patent — približno 14 tiskovnih pol, vrhutega pa devet dodatkov: županstvom izročeni posli sodišč, red za javne dražbe, odstotek za uboge, proglašanje mrtvim, amortizacija listin, zapuščine inozemcev, polaganje vrednostnih papirjev pri bankah, nalaganje gotovine varovancev v hranilnicah in v poštne hranilnice ter obširen sestavek o zapuščinskih pristojbinah. Tudi ta del ima obširno stvarno kazalo po abecednem redu v slovenskem in hrvaškem jeziku.

Tretji del vsebuje na isti način urejene občne predpise o sodnih depozitih (položbah) in pa za depozitni urad v Trstu še posebe. Ta del je važno dopolnilo prvima dvema, zakaj depozitne knjige so v gotovih mejah javne tako kakor zemljiške knjige ali trgovinski registri. Tudi tu je posebno stvarno kazalo. Vsa knjiga je za nas velike vrednosti in ne bo v prid samo slovenskim pravnikom, občinskim in župnim uradom, temveč vsakemu Slovencu, da se iz nje točno pouči, kadar treba.

Tisk knjige je vzoren in čistejši kakor pri prejšnjih zvezkih, cena vezani knjigi 7 K je manjši kakor za enake nemške knjige, ter čudno je, da se zanjo ni oglasilo več predplačnikov, ki se je zanje cena nastavila samo na 5 K 26 h. „Slov. Pravnik“.

Politiški pregled.

*** Za žensko volilno pravico** so priredili dunajski socialisti več shodov. Podpredsednik poslanske zbornice posl. Pernerstorfer je izjavil, da je vlada jako naklonjena tej zahtevi.

*** Profesor Masaryk o novoslavizmu.** Prof. Masaryk, ki se sedaj nahaja v Rusiji, je imel s zastopnikom poljskega lista „Kuryer Warszawski“ intervju o vprašanju novoslavizma. Masaryk je rekel, da si je novoslavizem postavil sicer velike naloge, a je imel na polju vzajemnih kulturnih interesov med Slovani jako malo uspeha. Na praških vseučiliščih ni še dosedaj nikakega materiala o ruski in poljski zgodovini in književnosti. Slovanska solidarnost temelji sedaj na medsebojnem nepoznanju. Zato tudi ne more dosežati posebnih uspehov. Po Masarykovem mnenju bo tudi snujoča se vseslovjanska banka jedva mogla pripraviti toliko kapitala, da bo lahko uspešno konkurirala z nemškim in angleškim kapitalom na Balkanu. Masarykove besede vsebujejo marsikatero resnico, zato je dolžnost vseh onih, ki so navdušeni za praktično slovansko vzajemnost, da se lotijo resnega dela, da bo temeljila slovanska solidarnost na temelju medsebojnega poznanja in ne nepoznanja, kakor pravi Masaryk. Upati je, da odkrije vseslovjanski kongres v Sofiji pravo pot, ki bo držala k temu smotru.

*** Luegerjevi sestri** dobila penziji. V zaupni seji dunajskega mestnega sveta so sklenili ponuditi vsaki obeh Luegerjevih sester po 2400 K na leto.

*** Liga za splošno volilno pravico na Ogrskem** je poslala grofu Tiszi odprto pismo, podpisano od več tisoč oseb, v katerem ga pozivljajo, naj ne dela uresničenju splošne volilne pravice nikakih težkoč. Med podpisanci se nahaja mnogo odličnih oseb, med njimi tudi baron Dezider Banffy.

*** Reforme in ljudsko štetje v Albaniji.** Kakor poročajo iz Soluna, je ministrski svet odredil, da se v gorenji Albaniji izvedejo v najkrajšem času reforme in ljudsko štetje. Voditelji sedanje vstaje pridejo pred vojno sodišče, medtem ko se hoče ljudstvu priznati. Nadalje poročajo, da so trije albanski poslanci izstopili iz mladoturske stranke. Nekateri so se pritoževali zaradi previsokih občinskih davkov, ki tarejo albansko ljudstvo. Turški vladni krogi so sedaj prepričani, da vstaja nima niti reakcionarnega niti narodnega značaja, temveč da je naperjena proti previsokim občinskim davkom.

*** „Svoboda“ v Rusiji.** V ruski dumi se pripravljajo zakoni, ki Židom popolnoma zapro vrata do izobrazbe. Vzeti jim hočejo sploh vsa državljanska prava in jim onemogočiti vsako sodelovanje v državnem in socialnem življenju. Izključiti jih hočejo od obiska srednjih in visokih šol, odvzeti pravico do odvetniške, zdravniške in uradniške službe. Po teh zakonih ne bodo smeli biti na delu na nikakem podjetju, ne bodo smeli izdajati listov, sploh ne bodo smeli biti v nobeni javni službi. Tako piše „Berliner Tagblatt“, ugleden nemški berlinski list. Dasi se Židom na Ruskem ne godi ravno najbolje, se nam ta vest „Berliner Tagblatta“ ne zdi ravno prav verjetna. Ako je resnična, bi to pomenilo naravnost justifikacijo Židov, a tako hudo menda ne bo.

*** Mednarodna konferenca** proti trgovini z dekleti se je vršila v francoskem ministrstvu zunanjih zadev. Razprave je vodil mini-

ster Pichon. Hvalevreden je sklep, da se bo odsedaj naprej vršil boj proti kupčiji z dekleti potom zakonodaje. Oviralo se bo tudi izdavanje in razpečanje nesramnih kujig in slik. Odo-bravamo!

*** Nov brambni zakon za Bosno in Hercegovino.** V vojnem ministrstvu pripravljajo načrt za nov vojni zakon za Bosno in Hercegovino. Sedanji brambni zakon izvira iz leta 1880, in je le provizoričen, ker takrat še ni bilo rešeno državno-pravno razmerje obeh dežel. Ker je z aneksijo to razmerje definitivno rešeno, treba tudi dosedanji provizoričen brambni zakon nadomestiti s stalnim. Vendar pa ne mislijo na osnutje posebne deželne brambe za anektirani pokrajini.

Obrambni vestnik.

*** V „Slovenca“** (štev. 86. z dne 18. t. m.) čitamo to-le izjavo:

— Iz Dobrepolj. „Učiteljski Tovariš“ piše, da je naju podpisana hotelo dobrepoljsko ljudstvo že parkrat zagnati in prepoditi iz stanovanj iz Dobrepolj samih. Tej „T.“ laži bi sploh ne odgovarjala, ampak gre se tu tudi za čast dobrepoljskega ljudstva, zato izjavljamo, da midva o tem, kar „Tovariš“ čenčari, ne veva ničesar. Pozivljamo uredništvo „Tovariša“, naj kar navede imenoma vse tiste ljudi, ki so kedaj hoteli kaj takega storiti. V „Tovariševo“ žalost pa moramo priznati, da se midva v Dobrepoljah prav dobro počutiva.

Na zdar!
Jos. Štrukelj. Josip Odlasek.
Članima tovarišema Štruklju in Odlasku predvsem svetujemo, naj se učita slovenske slovnice! V ostalem pa prepustimo odgovor svojemu dopisniku.

„Glasbeni vestnik.“

Glasbeno polje učiteljstva.

Predaval na sestanku deželnega slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani A. Wašter.

I.

Glasba ti bo ublažila mnogokatero gorje, ona ti bo voditeljica, da se boš zavedal sebe in se ne boš prenegljal, gnan od nagiba, ona ti bo opora in sila, ki ti bo dajala moč, da boš trdno korakal naprej in vztrajal na svojem stališču in ona bo vez, ki te bo držala z ljudstvom, h kateremu pripadaš, da boš z njim stopal za napredkom v duhu časa.

Spoštovan in ljubljen boš od ljudstva, če boš dar zmognosti, ki ti ga je podarila narava, resno uporabil v prid in povzdigo ljudstva. Ponosno bo ljudstvo imenovalo tvoje ime in resnejše bo postalo priznanje stanu.

Slovinci smo v nekakem preporedu. Začeli smo se probujati ne le v materialnem smislu, ampak tudi v umetniškem.

Gojiti smo pričeli vse otroke umetnosti, a žal moramo konstatirati, da se nam ni posrečilo dosežati istih uspehov, ki smo jih želeli ali vsaj pričakovali, da jih doženemo. In nehoti se nam vrine vprašanje po vzroku. — Pregledali smo svoje vrste preštudirali svoje delo in bilo bi vse v redu, ako bi bile te vrste personifikacija mase — ljudstva, da bi lahko rekli: V narodu pronica novi duh, ki probuja njega dušo v umetnosti. Toda temu ni tako!

Potreba podrobneje, organizovanega dela na glasbenem polju se nam predločuje vedno v jasnejši luči in ako nočemo zapraviti dar naroda, ki ga ima v tem oziru, mora tudi učiteljstvo stopiti v vrsto borilcev te ideje, ker ono je poklicano, da izvede to podrobno delo v masi.

Pač se je spoznaval smisel vsega pri posameznikih in morebiti, da je pritrjevala temu tudi celokupnost, ali renejšega pomena in uvaževanja vsemu se ni pripoznavalo, zato tudi ni prišlo do podrobnejega razmotrivanja tega vprašanja in ne do sistematičnega delovanja. Vsekakor pa ni rečeno, da je s tem to vprašanje že zapadlo usodi, temveč je ravno ta kritičnost oni moment, ki daje mlajši generaciji novo smer, da si zasnuje pravi trden fundament na širši podlagi in si preobrazi najprej svojo dušo v tem smislu.

Tudi umetnost nam je spraviti v začetku probuje v nekaj sistem. Spoznali bomo, kaj narodu najbolj prija. Tiste stroke umetnosti se bomo potem oprili in jo gojili, dosežali gotovo tudi uspehe, ker bo temelj že v narodu samem. S tem bomo narodu koristili, ga izobraževali in umetnost bo dosegla svoj smoter ne samo v popolnosti, temveč tudi v didaktičnem oziru, ki bi nam moral biti tudi važen cilj.

Mal vpogled v otroke umetnosti nam da že dognati, da je glasba oni del umetnosti, ki povzdiga narod najbolj intelektualno in čuvstveno.

Kaj pa je glasba? Glasba je umetnost, izraziti čuvstva s toni. To je jako enostavna definicija! Če pa pogledamo bistvo glasbe globlje, vidimo, da je bistvo — bi rekel — neka skrivnost. Mi vidimo delovanje in vplivanje glasbe kot take, poznamo njena izrazna sredstva, lahko rečemo, da so njeni glavni elementi ritmus, melodija in harmonija, lahko določimo matematično razmerje tonov — zakaj pa glasba na nas tako vpliva, zakaj ona brez besed toliko pove, da se nam porajajo razna čuvstva — nam ostaja neznano.